

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м.Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E – mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Управління (департаменти) освіти
і науки обласних, Київської міської
державних адміністрацій
Інститути післядипломної
педагогічної освіти

Щодо проведення державної
підсумкової атестації у закладах
загальної середньої освіти
в 2017/2018 навчальному році

Шановні колеги!

Міністерство освіти і науки надсилає для практичного використання орієнтовні вимоги до змісту атестаційних завдань для проведення державної підсумкової атестації у закладах загальної середньої освіти в 2017/2018 навчальному році, підготовлених спільно з Національною академією педагогічних наук України та Інститутом модернізації змісту освіти.

Просимо довести їх до відома керівників закладів загальної середньої освіти та вчителів.

Рекомендації щодо особливостей проведення державної підсумкової атестації у закладах загальної середньої освіти в 2017/2018 навчальному році надіслано листами Міністерства освіти і науки України від 15 січня 2018 р. № 1/9-27 (щодо особливостей проведення ДПА з іноземних мов) та від 31 січня 2018 р. № 1/9-66 «Про організоване завершення 2017/2018 н. р. та особливості проведення ДПА у закладах загальної середньої освіти».

Додаток: на 24 арк.

З повагою
Заступник Міністра

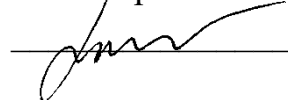
Р. В. Гребя

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
№1/9-185 від 27.03.2018

ЗАТВЕРДЖУЮ

директор департаменту загальної
середньої та дошкільної освіти
Міністерства освіти і науки України

 Ю. Г. Кононенко

Орієнтовні вимоги до змісту атестаційних завдань для проведення державної підсумкової атестації учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти у 2017/2018 навчальному році

Орієнтовні вимоги до змісту атестаційних робіт для учнів 4 класу

Атестація з кожного предмета проводиться письмово у **формі підсумкових контрольних робіт**.

Підсумкові контрольні роботи укладають учителі початкових класів/методичні об'єднання вчителів початкових класів за єдиними завданнями для усіх класів паралелі відповідно до орієнтовних вимог до змісту атестаційних завдань. Атестаційні матеріали, що містять підсумкові контрольні роботи з української мови і математики у двох варіантах, погоджує педагогічна рада і затверджує керівник закладу освіти.

Контрольні роботи проводяться відповідно до календарного планування на другому чи третьому уроці, окрім понеділка і п'ятниці, а також днів перед і після святкових.

Звертаємо увагу на те, що у разі відсутності учня (вихованця) в день проведення державної підсумкової атестації у Класному журналі у колонці під датою її проведення фіксують відсутність учня.

На **проведення** контрольної роботи відводиться 1 академічна година (один урок): 5 хв. – на пояснення змісту роботи та інструкції щодо її виконання і 35 хв. – на її виконання.

Оцінювання підсумкових контрольних робіт здійснюється відповідно до «Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти» (наказ Міністерства від 13.04.2011 № 329, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 11 травня 2011 року за № 566/19304) та Орієнтовних вимог до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи (наказ Міністерства освіти і науки України від 19.08.2016 № 1009 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 № 1222»).

Зміст завдань для підсумкових контрольних робіт формується відповідно до державних вимог щодо навчальних досягнень учня/учениці, визначених чинними навчальними програмами для 1-4 класів закладів загальної середньої освіти.

При підготовці завдань для підсумкової контрольної роботи необхідно враховувати такі аспекти:

- перевірка підлягає навчальний матеріал, що опановувався учнями впродовж навчання в початковій школі;
- контрольна робота повинна містити компетентнісно-орієнтовані завдання різних рівнів складності;
- кількість і обсяг завдань мають бути оптимальними для виконання впродовж часового проміжку, відведеного на контрольну роботу;
- тестові завдання бажано формулювати в одному стилі: або у формі запитання, або спонукання;
- завдання для проведення підсумкової контрольної роботи готують у двох рівноцінних варіантах.

Особливості конструювання змісту атестаційної роботи з української мови

Атестаційна контрольна робота з української мови є інтегрованою і містить завдання на перевірку результатів навчання з української мови і літературного читання. Завдання на перевірку сформованості навички читання, розуміння прочитаного, уміння працювати з текстом, використовуючи визначені програмою літературознавчі поняття; перевірку орфографічних і пунктуаційних умінь, навичок застосування знань про мову і мовлення, мовних умінь; побудову зв'язного висловлювання формуються на основі єдиного художнього або науково-художнього тексту. Для перевірки орфографічних і пунктуаційних умінь укладачі контрольної роботи обирають в тексті для читання логічно завершену частину для списування, в якій 25% слів містять вивчені орфограми, і оформлюють її з пропусками цих орфограм. З метою забезпечення умов цілісного сприйняття тексту, який будуть опрацьовувати учні, рекомендуємо розпочати контрольну роботу з опрацювання частини для списування, а саме: прочитати її і вставити пропущені букви. Далі організують перевірку навички читання мовчки таким чином:

- учитель пропонує дітям взяти в руки олівці;
- за вказівкою вчителя діти починають читати текст (мовчки);
- через 3 хвилини вчитель зупиняє читання і пропонує поставити олівцем крапку над словом, на якому зупинився читати учень;
- учитель пропонує дітям продовжити читання тексту до кінця.

Після повного прочитання тексту учням пропонується виконувати завдання у порядку зручному дитині.

Зміст підсумкової контрольної роботи може бути сконструйовано у двох варіантах (за вибором учителя). В обох варіантах перше завдання представлено текстом для читання.

I варіант підсумкової контрольної роботи з української мови формується з тексту для читання, визначеної у ньому частини для списування

(з пропущеними орфограмами) для виявлення правописних умінь, трьох завдань до тексту для перевірки розуміння його змісту і вміння працювати з текстом (одне з яких на перевірку практичного засвоєння літературознавчих понять; друге – на перевірку сформованості умінь визначати основну думку, тему твору/встановлювати послідовність подій/встановлювати взаємозв'язки фактів, подій/характеризувати вчинки дійових осіб; третє – на перевірку сформованості вміння пояснювати зображувальні можливості художнього слова для описів природи, зовнішності персонажів, характеристики героїв), трьох завдань за змістом тексту для перевірки навичок застосування знань про мову і мовлення, мовних умінь (одне з яких на визначення/групування/класифікацію мовних одиниць, друге – на доповнення/побудову/трансформування речень/зв'язок слів у реченні; третє – на утворення форм слів, що належать до різних частин мови, за заданою умовою), творчого – на побудову зв'язного висловлювання за змістом прочитаного тексту, у якому учень формулює власні оцінні судження.

Вимоги до формування змісту I варіанту підсумкової контрольної роботи з української мови

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Читання тексту мовчки. Пропонується текст (незнайомий учням) для самостійного читання з мови навчання обсягом 300-330 слів, (для шкіл з навчання мовами національних меншин – 220-250 слів). Кількість слів, які потребують пояснення – не більше 2. Речення у тексті не мають містити більше 12 слів. Стиль тексту – художній, науково-художній.	1	По 1 балу*	1 бал
2.	Завдання до тексту для перевірки розуміння його змісту і вміння працювати з текстом	3	по 1 балу	3 бали
3.	Списування тексту з пропущеними орфограмами обсягом 45-50 слів і кількістю орфограм 25% від загальної	1	по 3 бали**	3 бали

	кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати. Текст не має містити більше 2 слів на орфограми, вивчення яких не передбачено програмою початкової школи**			
4.	Завдання до тексту для перевірки мовних знань	3	по 1 балу	3 бали
5.	Творче завдання до тексту: побудова зв'язного висловлювання з 3-4 речень (для шкіл з навчанням мовами національних меншин – 2-3 речень)	1	по 2 бали***	2 бали
Разом		9	-	12 балів

II варіант підсумкової контрольної роботи з української мови відрізняється від I варіанту тим, що для перевірки розуміння його змісту і вміння працювати з текстом та для перевірки навичок застосування знань про мову і мовлення, мовних умінь розробляють тестові завдання закритого типу (на вибір однієї відповіді з трьох пропонованих), відкритого типу (з короткою відповіддю і на встановлення послідовності або відповідності для перевірки мовних знань). Змістове наповнення цих завдань добирається відповідно до наданих рекомендацій до I варіанту підсумкової контрольної роботи.

Завдання для до формування змісту II варіанту підсумкової контрольної роботи з української мови

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Читання тексту мовчки. Пропонується текст (незнайомий учням) для самостійного читання з мови навчання обсягом 300-330 слів, (для шкіл з навчанням мовами національних меншин – 220-250 слів). Кількість слів, які	1	По 1 балу*	1 бал

	потребують пояснення – не більше 2. Речення у тексті не мають містити більше 12 слів. Стиль тексту – художній, науково-художній.			
2.	Завдання закритого типу з вибором однієї відповіді серед трьох пропонуваніх варіантів для перевірки розуміння змісту прочитаного тексту і вміння працювати з текстом	1	по 1 балу	1 бал
3.	Завдання відкритого типу на встановлення послідовності або відповідності між 6 компонентами для перевірки розуміння змісту прочитаного тексту і вміння працювати з текстом	1	по 1 балу	1 бал
4.	Завдання відкритого типу з короткою відповіддю для перевірки розуміння змісту прочитаного тексту і вміння працювати з текстом	1	по 1 балу	1 бал
5.	Списування тексту з пропущеними орфограмами обсягом 45-50 слів і кількістю орфограм 25% від загальної кількості слів у тексті, у тому числі 2 слова з переліку передбачених у програмі слів, значення, вимову і написання яких учні мають запам'ятати. Текст не має містити більше 2 слів на орфограми, вивчення яких не передбачено програмою початкової школи	1	по 3 бали**	3 бали
6.	Завдання закритого типу з вибором однієї відповіді серед трьох пропонуваніх варіантів для перевірки мовних знань	1	по 1 балу	1 бал
7.	Завдання відкритого типу на встановлення послідовності або	1	по 1 балу	1 бал

	відповідності між 6 компонентами для перевірки мовних знань			
8.	Завдання відкритого типу з короткою відповіддю для перевірки мовних знань	1	по 1 балу	1 бал
9.	Творче завдання: побудова зв'язного висловлювання з 3-4 речень (для шкіл з навчанням мовами національних меншин – 2-3 речень**	1	по 2 бали***	2 бали
Разом		9	-	12 балів

* навичка читання мовчки оцінюється 1 балом, якщо учень читає текст мовчки без артикуляції/тихого промовляння слів та прочитав його повністю за 3 хвилини; якщо учень прочитав менше половини тексту, він не отримує жодного балу;

** у творчому завданні виставляють по 1 балу за зміст висловлювання з урахуванням використаної лексики та наявності оцінних суджень, грамотність, де враховують помилки лише на ті правила, вивчення яких передбачено навчальною програмою.

Особливості конструювання змісту атестаційної роботи з математики

Зміст підсумкової контрольної роботи може бути сконструйовано у двох варіантах (за вибором учителя).

I варіант підсумкової контрольної роботи з математики має формуватись з таких основних завдань: складеної задачі на 3 дії; виразу з багатоцифровими числами на визначення порядку дій (з дужками); на порівняння і перетворення величин; знаходження частини від числа; застосування геометричного матеріалу.

Роботу учень письмово оформлює на листочках зі штампом школи, дотримуючись вимог оформлення письмових робіт з математики. Усі письмові обчислення до завдань мають виконуватись у зошиті.

Вимоги до формування змісту I варіанту підсумкової контрольної роботи з математики

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Задача на три дії	1	по 3 бали*	3 бали
2.	Знаходження значення виразу (з дужками) з багатоцифровими	1	по 2 бали**	2 бали

	числами, що передбачає визначення порядку дій			
3.	Порівняння чисел і величин та перетворення величин	2	по 1 балу	2 бали
4.	Знаходження частини від числа	1	по 1 бали	1 бал
5.	Геометричний матеріал	1	по 2 бали**	2 бали
6.	Творче завдання або завдання з логічним навантаженням	1	по 2 бали	2 бали
Разом		7	-	12 балів

II варіант підсумкової контрольної роботи для державної атестації з математики має формуватись з *тестових завдань* (відкритого і закритого типу), серед яких обов'язково одна *задача* на три дії та одне завдання з *геометричним матеріалом*.

Частину роботи (задачу і геометричний матеріал) учень письмово оформлює на аркушах зі штампом школи, дотримуючись вимог оформлення письмових робіт з математики. Тестові завдання виконує на окремому аркуші з тестовими завданнями, виданому вчителем. Усі письмові обчислення до завдань мають виконуватись відповідно у зошиті і на аркуші з тестами.

Завдання для до формування змісту II варіанту підсумкової контрольної роботи з математики

№ з/п	Види завдань	Кількість завдань	Кількість балів за кожне правильно виконане завдання	Максимальна кількість балів
1.	Завдання закритого типу з вибором однієї відповіді серед трьох пропонованих варіантів***	3	по 1 балу	3 бали
2.	Завдання відкритого типу на встановлення послідовності або відповідності між 6 компонентами***	2	по 2 бали**	4 бали
3.	Завдання відкритого типу з короткою відповіддю***	1	по 2 бали**	2 бали

4.	Завдання відкритого типу з розгорнутою відповіддю	1	по 3 бали**	3 бали
Разом		8	-	12 балів

* якщо неправильно виконано одну дію задачі, її розв'язання оцінюється 2 балами, якщо неправильно виконано дві дії – 1 балом;

** якщо завдання виконано частково, воно оцінюється 1 балом.

***контрольна робота має містити одне завдання з геометричним матеріалом, яке може бути подано в одному з позначених *** пунктів.

Орієнтовні вимоги до змісту атестаційних робіт для учнів 9 класу

Українська мова

Ефективною формою проведення державної підсумкової атестації з української мови в 9 класі є диктант, текст якого укладають учителі та затверджує керівник закладу освіти. При цьому на розсуд педагогів можуть підбиратися декілька варіантів.

Під час підготовки варто враховувати тематику текстів, орієнтовно визначену в соціокультурній змістовій лінії навчальної програми.

За обсягом тексти диктантів повинні містити 160 -170 слів.

Визначаючи кількість слів, ураховують як самостійні, так і службові частини мови.

На проведення атестації відводиться 1 астрономічна година. Відлік часу ведеться від початку читання вчителем тексту.

Вид роботи й назву тексту необхідно записати на дошці.

Оформлення роботи

У верхній лівій частині титульної сторінки подвійного аркуша ставиться штамп закладу загальної середньої освіти, на ньому зазначається дата, наприклад: 01.06.2018 р. Підпис роботи починається на сьомому рядку титульної сторінки:

Робота
на державну підсумкову атестацію
з української мови за курс базової середньої освіти
учня (учениці) 9 класу
(прізвище, ім'я, по батькові у формі родового відмінка)

На другій сторінці на перших двох рядках записують вид роботи та назву тексту, наприклад:

Диктант
Джерело позитивних емоцій

Методика проведення диктанту традиційна, однак під час державної підсумкової атестації має певні особливості.

Спочатку вчитель читає весь текст, після чого не дає ніяких пояснень щодо його змісту, лексичного значення слів, правописних особливостей.

Після прочитання всього тексту читає перше речення, учні уважно слухають. Далі це речення диктується для запису частинами, як правило, один раз. Після того, як учні запишуть речення, учитель читає його повністю з метою перевірки. Таким чином диктується кожне речення тексту.

Учитель обов'язково вказує місце поділу тексту на абзаци. Після запису всього тексту він читає його ще раз, роблячи більш тривалі паузи між реченнями і надаючи змогу учням ретельно перевірити написане й виправити допущені помилки.

Текст потрібно диктувати виразно, відповідно до норм літературної вимови в такому темпі, щоб учні встигли вільно його записати.

Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;

повторювані помилки (в одному і тому ж слові, яке повторюється в диктанті кілька разів) вважаються однією помилкою; однотипні помилки (на одне й те саме правило), але у різних словах вважаються різними помилками;

розрізняють "грубі" помилки й "негрубі" (винятки з усіх правил; написання великої букви в складних власних назвах; правопис прислівників, утворених від іменника з прийменниками; заміна одного розділового знака іншим; заміна українських букв російськими, випадки, коли замість одного знака поставлений інший; випадки, що вимагають розрізнення не і ні – у сполученнях не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не..., ніщо інше не ...; пропуск одного зі сполучуваних розділових знаків або порушенні їх послідовності;

орфографічні та пунктуаційні помилки на правила, що не включено до шкільної програми, виправляють, але не враховують. Також не вважають за помилку неправильну передачу так званої авторської пунктуації;

за наявності в диктанті більше п'яти виправлень оцінка знижується на один бал.

Нормативи оцінювання диктанту

Бали	Кількість помилок	Бали	Кількість помилок
1	15-16 і більше	7	4
2	13-14	8	3
3	11-12	9	1+1(негруба)
4	9-10	10	1
5	7-8	11	1(негруба)
6	5-6	12	-

Українська література

Державна підсумкова атестація з української літератури в 9 класі проводиться у формі тестування.

Тривалість виконання завдання в письмовій формі - 90 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

Учитель визначає варіанти тестів для кожного учня на власний розсуд, але так, щоб учні за сусідніми партами не виконували однакові варіанти.

Кожен тест рекомендується складати з 25 завдань різної форми.

Завдання 1-16 з вибором однієї правильної відповіді містить чотири або п'ять варіантів відповідей, з яких одна правильна.

У завданнях 17–20 дев'ятикласники мають установити відповідність між елементами лівої та правої колонок та вписати літери в клітинки.

Чотири завдання відкритої форми з короткою відповіддю (завдання 21-24) передбачають уписування відповіді у вигляді слова, словосполучення чи речення.

Завдання 25 передбачає написання розгорнутої відповіді на запропоноване запитання. Учні повинні надати вичерпну відповідь, сформулювати і прокоментувати проблему, порушену в художньому творі, позицію автора, зазначити, чи погоджується вони з такою позицією, й аргументувати свою думку. Виконуючи завдання, вони мають надати вичерпну відповідь на запитання, але уникати розлогих вступів, переказування тексту твору чи детальної характеристики героїв. Обсяг відповіді 100-200 слів.

Зарубіжна література

Завдання, які навчальні заклади готують для проведення атестації, повинні охоплювати навчальний матеріал 8 і 9 класів та містити не менше десяти варіантів завдань різної форми. Якщо кількість учнів у класі менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

На виконання завдання державної підсумкової атестації із зарубіжної літератури відводиться 90 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

Завдання призначені для комплексної перевірки знань з навчального предмета і мають бути побудовані таким чином, щоб дати учням можливість показати вміння аналізувати та інтерпретувати художній текст, виявляти його розуміння, усвідомлення родової й жанрової специфіки, стильової своєрідності, багатства його ідейно-художнього змісту та особливостей поезики.

У кожному варіанті повинні бути вміщені завдання різних форм: на обрання однієї правильної відповіді, встановлення послідовності, встановлення відповідності, завдання відкритого типу (учень має написати твір-мініатюру (обсяг 1 сторінка) на запропоновану тему. Максимальна кількість запитань в одному варіанті не повинна перевищувати 24.

Завдання 1–19 (на знання художніх текстів, біографій митців, особливостей літературних епох і напрямів, теоретико - літературних понять,

визначення твору за уривком) передбачають вибір однієї правильної відповіді із чотирьох запропонованих;

завдання 20 передбачає встановлення послідовності (учень має правильно розташувати запропоновані елементи, позначивши їх відповідними цифрами);

завдання 21–23 - встановлення відповідності (до кожного рядка, позначеного буквою, учень добирає відповідник, що позначений цифрою);

завдання 24 передбачає написання стислого твору-роздуму на запропоновану тему (ця творча робота має відображати сформованість базових знань із зарубіжної літератури, уявлення про художню літературу як мистецтво слова, вміння самостійно мислити, аналізувати різні за жанровою специфікою твори й висловлювати щодо них власні думки, спиратися на художні тексти, добирати відповідну форму вислову, визначати національну своєрідність твору).

Відповіді тестів закритого типу учень має позначити в підготовленому вчителем бланку відповідей. Якщо вказана відповідь є не правильною, бали за виконання завдання не нараховуються.

Виконання завдання відкритої форми у вигляді твору-роздуму оцінюється відповідно до таких параметрів: повнота розкриття теми; посилення на літературні тексти, вміння їх аналізувати та інтерпретувати; логічна послідовність викладу думок (наявність тези, аргументів, висновку); чітка побудова (наявність вступу, основної частини, висновків); структурна цілісність, переконливість наведених аргументів в основній частині твору, точність, зрозумілість думки; образне мислення.

За виконання творчого завдання учень може отримати максимум 3 бали. За наявності великої кількості орфографічних і пунктуаційних помилок 0,5 бала знімається.

Завдання відкритої форми учень виконує на окремому аркуші, виданому вчителем.

Правильне виконання завдань кожного варіанта оцінюється 12 балами, що полегшує виставлення оцінки згідно з критеріями оцінювання знань і вмінь учнів із зарубіжної літератури.

Мови і літератури національних меншин України

У закладах загальної середньої освіти з навчанням або вивченням мов **корінних народів або мов національних меншин** державна підсумкова атестація з **мови** у 9 класі може проводитися у формі диктанту, переказу (докладного, стислого) або виконання тестових завдань.

Тексти диктантів та переказів для проведення державної підсумкової атестації мають ураховувати вимоги діючої навчальної програми, бути доступними для учнів цієї вікової категорії та відповідати нормам сучасної літературної мови.

Тексти диктантів та переказів рекомендуємо обирати з художніх творів класичної та сучасної літератури, що мають стосуватися питань природи

рідного краю, історії, звичаїв і традицій, духовної культури й мистецтва народів, які мешкають на теренах України та світу.

Диктант – одна з основних форм перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності.

Обсяг диктанту має складати 120-130 слів або може бути збільшений до 160-200 слів. У даному випадку необхідно враховувати рівень підготовки учнів, особливо тих, які навчаються в гімназіях, ліцеях, навчальних закладах з поглибленим вивченням мов.

Час написання диктанту складає 1 астрономічну годину. Диктант оцінюється однією оцінкою за параметрами, вказаними в Методичних рекомендаціях щодо оцінювання результатів навчання російської мови та інших мов національних меншин (лист Міністерства освіти і науки України від 30.08.2013 № 1/9-592).

В окремих текстах можлива варіативність пунктуаційних знаків, що допускається правилами пунктуації, в зв'язку зі збереженням авторської пунктуації.

За допомогою **переказу (докладного або стислого)** перевіряються: рівень комунікативної компетенції, орфографічна та пунктуаційна грамотність учнів, їх уміння працювати з текстом, зв'язно та логічно викладати його зміст за допомогою відбору відповідних мовних засобів, аргументовано доводити свої погляди.

Обсяг текстів для переказу залежить від його виду (докладний або стслий) і типів завдань та складає від 200 до 450 слів.

При написанні докладного переказу учні переказують текст, зберігаючи послідовність, логіку розвитку дій у тексті.

При написанні стислого переказу коротко переказується зміст тексту, акцентуючи увагу на саме головне.

На його проведення відводиться 90 хвилин. Переказ оцінюється однією оцінкою, яка є середнім показником набраних балів за зміст та мовне оформлення/грамотність роботи

Державна підсумкова атестація з мови може відбуватися у тестовій формі.

Вчитель має розробити не менше 10 варіантів тестових завдань, які передбачають перевірку знання та вміння учнів розпізнавати вивчені мовні явища, групувати та класифікувати їх, виявляти розуміння значення мовних одиниць та особливостей їх використання в мовленні, сполучати слова, доповнювати, трансформувати речення, добираючи при цьому належну форму слова, потрібну лексему, відповідні засоби зв'язку між частинами речення, між реченнями у групі пов'язаних між собою тощо.

Рекомендуємо можливу структуру кожного варіанту завдань:

1) з вибором однієї правильної відповіді (до кожного завдання добирається 4-5 варіантів відповідей, з яких правильним може бути одна);

2) завдання на встановлення відповідності (необхідно встановити відповідність між інформацією, яку позначено цифрами, та поняттями або прикладами, що позначено буквами, утворивши між ними логічні пари);

3) завдання на читання та розуміння тексту (до тексту додаються групи завдань, які потребують вибір однієї правильної відповіді та яким перевіряється розуміння тексту, його змісту, побудови (композиції), або завдання, яке передбачає написання власного висловлення).

Перші два варіанти завдань розраховані на перевірку рівня сформованості мовних знань за такими розділами граматики: «Фонетика, орфоепія», «Лексикологія та фразеологія», «Склад слова та словообразование», «Орфографія», «Морфологія», «Синтаксис».

Третій варіант (читання, розуміння тексту або написання висловлення) перевіряє рівень мовленнєвих умінь та навичок учня.

На проведення державної підсумкової атестації у формі тестових завдань відводиться 90 хвилин.

Оцінювання здійснюється за 12-бальною системою.

Державна підсумкова атестація з **інтегрованого курсу «Література»** (національної меншини та зарубіжна) у 9 класі може проводитися у формі твору або виконання тестових завдань.

Пропонуємо виконувати твір у традиційному жанрі літературно-критичної статті, а також у жанрі рецензії.

Тестові завдання мають відповідати вимогам діючих навчальних програм. Рекомендуємо скласти до 10 варіантів тестових завдань наступних форм: завдання з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох або двох правильних відповідей із 5 (6) запропонованих тощо; завдання на встановлення правильної послідовності викладення подій у художньому творі, розташування частин (глав) літературного твору, створення твору, життя письменників, існування літературних та культурних епох, стилів, напрямів; завдання на встановлення відповідності (пропонується встановити відповідність між певними літературними фактами, розміщеними у двох колонках); завдання з розгорнутою відповіддю.

Завдання мають бути побудовані таким чином, щоб учні змогли продемонструвати вміння розуміти та інтерпретувати художній текст, визначати родову й жанрову специфіку та стильову своєрідність художнього твору, багатство його ідейно-художнього змісту та особливості поетики, сприйняття конкретного твору в літературно-мистецькому контексті епохи, у зв'язках із літературною традицією України і світу.

Робота над тестовими завданнями проводиться протягом 90 хвилин. Відлік часу розпочинається з моменту початку роботи учнів над завданнями.

Звертаємо увагу на те, що учителі, які розроблятимуть завдання для державної підсумкової атестації у тестовій формі, обов'язково мають сформулювати критерії оцінювання, чітко зазначивши кількість балів для

кожного із запропонованих завдань з урахуванням загальних критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів з мови та літератури.

Іноземні мови

Атестація з іноземних мов проводиться у письмовій формі і складається з трьох частин (читання, використання мови та письмове повідомлення) за матеріалами, підготовленими вчителем.

При цьому необхідно дотримуватися основних вимог щодо підготовки завдань, насамперед - відповідності завдань рівням зазначених у державних стандартах та навчальних програмах для загальноосвітніх навчальних закладів: рівень А2+; для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов рівень В1.

Матеріали повинні забезпечити виявлення рівня сформованості в учнів умінь за двома видами мовленнєвої діяльності та виявляти рівень володіння учнем (ученицею) іноземною мовою.

Вчитель формує завдання з трьох вищезазначених складових відповідного рівня відповідно до типу навчального закладу на окремому бланку. До складу матеріалів має входити: текст для читання з одним післятекстовим завданням; текст із пропущеними словами на використання мови та одного завдання для написання письмового повідомлення.

Кількість варіантів готується вчителем відповідно до кількості учнів у класі, які виявили бажання проходити атестацію з іноземних мов. Кожен (кожна) учень (учениця) отримує окремий варіант. Правильність виконання завдань оцінює вчитель відповідно до критеріїв та схеми оцінювання завдань. На виконання усіх завдань відводиться одна астрономічна година.

Вимоги до складових частин атестації.

Перше завдання – читання тексту та виконання післятекстового завдання. Мета – виявити рівень сформованості умінь учнів читати і розуміти тексти самостійно, у визначений проміжок часу.

Типи текстів: статті із періодичних видань; листи (особисті, офіційні тощо); оголошення, реклама; розклади (розклад уроків, руху поїздів тощо); меню, кулінарні рецепти; програми (телевізійні, радіо тощо); особисті нотатки, повідомлення.

Форми завдань: завдання із вибором правильної відповіді; завдання на встановлення відповідності (добір логічних пар); запитання з короткими відповідями (2-3 слова); встановлення логічного порядку простого тексту; знаходження аргументів та висновків; встановлення зв'язків між інформаційними блоками; вибір назв абзаців тексту із запропонованих назв. Для кожного тестового завдання запропоновано декілька варіантів відповідей, з яких тільки одна правильна. Завдання вважається виконаним правильно, якщо в бланку відповідей указана тільки одна літера, якою позначена правильна відповідь.

Друге завдання – використання мови. Це завдання відкритої форми з короткою відповіддю. Мета – визначити рівень володіння лексичними,

граматичними, семантичними та прагматичними знаннями, що дадуть можливість учням вільно спілкуватися іноземною мовою.

Забезпечення: тексти різні за обсягом та складністю, пов'язані із ситуаціями спілкування в контексті дійсності та життя у країнах, мова яких вивчається.

Форми завдань: завдання із вибором однієї правильної відповіді. Завдання полягає у тому, щоб учень (учениця) вибрав (-ла) одну правильну відповідь із чотирьох варіантів відповідей; текст із пропусками для заповнення. Учень (учениця) має заповнити пропуски в тексті, використовуючи подані слова або словосполучення. Таке завдання вважається виконаним правильно, якщо в бланку відповідей записана одна правильна відповідь.

Третє завдання – писемне мовлення. Мета – визначити рівень сформованості в учнів навичок та вмінь необхідних для вирішення на письмі комунікативних завдань, що пов'язані із повсякденним життям.

Запропоновані завдання: письмові - супроводжуються спеціальними поясненнями, які визначають про що саме учні повинні написати. Від учнів вимагається створити тексти на основі конкретної ситуації і направляючих вказівок: письмових підказок (повідомлень, листів, оголошень, реклами тощо); візуальних підказок (картинок, фотографій, таблиць, схем тощо). Таке завдання вважається виконаним правильно, якщо учень надав запис завдання без граматичних та лексичних помилок.

Історія України. Всесвітня історія

Завдання для ДПА мають бути зорієнтовані на визначення рівня навчальних досягнень учнів, які включають основні питання програми.

Учитель готує кілька варіантів атестаційних робіт (наприклад, 10). Кожен з таких варіантів може містити по 22 тестових завдання з історії таких форм:

- завдання 1-16 мають чотири варіанти відповідей, серед яких треба вибрати одну правильну;
- у завданнях 17, 18 до кожної інформації, позначеної буквами, потрібно добрати одну правильну відповідь з варіантів, позначених цифрою;
- у завданнях 19, 20 потрібно розташовувати історичні події у хронологічній послідовності;
- завданнях 21, 22 мають сім варіантів відповідей, серед яких треба вибрати три правильні.

Зміст тестових завдань повинен відповідати навчальним програмам для загальноосвітніх навчальних закладів та змісту підручників з історії, рекомендованих Міністерством освіти і науки України.

Під час виконання завдань учні мають виявити:

- знання історичних фактів, подій, явищ, процесів, понять, термінів, хронології, картографії, історичних особистостей, культурно-історичних пам'яток;

- уміння аналізувати, узагальнювати, визначати причини й наслідки історичних подій та явищ, оцінювати їхнє значення;
- уміння встановлювати відповідність і послідовність між подіями, явищами, процесами та періодами;
- уміння працювати з історичними джерелами: історичними документами, картами, схемами, фотоматеріалами тощо.

Правознавство

Державна підсумкова атестація з предмета «Правознавство» учнів 9-х класів проводиться в письмовій формі.

Перевірка результатів навчання учнів основ правознавства передбачає оцінювання засвоєних ними знань і сформованих умінь та навичок.

При складанні завдань для ДПА вчителеві слід взяти до уваги наступне:

- спрямування завдань на перевірку вмінь і навичок учнів, передбачених Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти;
- відповідність завдань концепції та змісту чинної навчальної програми з предмета;
- різноманітність завдань, що уможливить виявлення й оцінювання рівня сформованості правової предметної компетентності дев'ятикласників у сукупності таких компетенцій як інформаційна (правові знання), логічна (розвиток юридичної логіки), процесуальна (правові вміння), аксіологічна (емоційно-ціннісне ставлення учня до правових явищ і процесів);
- поточні зміни в чинному законодавстві України;
- відповідність завдань віковим особливостям учнів 9-х класів (розвиток критичного мислення, вміння абстрагувати, життєвий досвід тощо);
- можливість застосування для оцінювання 12-ти бальної шкали.

Для проведення ДПА вчителеві слід підготувати не менше двох варіантів комплексних завдань. При цьому всі варіанти мають бути уніфікованими за формою й типами завдань. Кількість завдань у кожному варіанті від 4 до 6. Рекомендуємо у ДПА з курсу правознавства використовувати такі типи завдань:

1. Тестові завдання на вибір однієї або кількох (варіант зі сполученням цифр) правильних відповідей. Виконання таких завдань зводиться до репродуктивного відтворення учнями наявних в них правових знань. Тестові завдання на пошук відповіді зі сполученням цифр передбачають обрання учнями варіанту, в якому значаться цифри, під якими містяться відповідні ознаки. Виконання такого типу завдання передбачає визначення ознак понять, складників явищ, етапів процесів у їх сукупності й виявляють уміння учнів співставляти та аналізувати правову інформацію, визначити, що відноситься до того чи іншого поняття (явища, процесу).

2. Завдання зі встановлення відповідності. Такі завдання, як і попередні типи завдань, – це відтворення учнями на репродуктивному рівні набутих знань з правознавства. Алгоритм виконання учнями такого типу завдання

зводиться до підшукування відповідностей (пар) між поняттями й визначеннями, назвами й описом тощо.

3. Завдання з визначення поняття та ілюстрації його прикладом. Виконуючи такі завдання, учням слід відтворити поняття якомога точніше до дефініцій, поданих у нормативно-правових актах, або ж подати визначення поняття у сукупності його суттєвих ознак. Важливо, щоб учні продемонстрували вміння ілюструвати теоретичне положення конкретним прикладом, що й слугуватиме індикатором їхнього розуміння основних теоретичних положень правознавства.

4. Завдання на виявлення трьох відмінностей між правовими поняттями. Такі завдання перевіряють вміння учнів розрізняти й порівнювати правові поняття, явища, процеси тощо. Для з'ясування відмінностей учневі слід спочатку визначити, до якого роду належать зазначені види понять, а потім знайти відмінне в них за визначеними лініями (показниками, критеріями) порівняння.

5. Завдання з побудови логічного ланцюжка. Виконуючи завдання такого типу, учень має віднайти зайве поняття й пропущене в запропонованому ланцюжку поняття, узагальнити й указати, якому правовому явищу чи процесу ці поняття відповідають.

6. Завдання з виявлення помилок та/або недоречностей у запропонованих текстах. Такі завдання вимагають від учнів демонстрації засвоєних правових знань.

7. Завдання з аналізу фрагмента юридичного документа (положення нормативно-правового акта). Такий аналіз здійснюється учнями за поданими до фрагмента запитаннями на кшталт: про яке поняття йдеться у фрагменті НПА; що означає це поняття; які правовідносини врегульовуються зазначеним положенням тощо. Відповідаючи на запитання до фрагменту НПА, учні мають віднайти і вписати основне поняття, згадуване у фрагменті, дати його визначення, продемонструвати свої знання пов'язаних з чільним поняттям питань/проблем тощо.

8. Аналіз (розв'язання) правової ситуації за запитаннями до неї. Виконання такого завдання передбачає застосування учнями комплексу предметних знань (в тому числі й положень законодавства) й спрямоване на виявлення навичок учнів застосовувати набуті правові знання й предметні вміння, а також представляти оцінні судження щодо правових подій, явищ і процесів.

Окремі завдання атестаційної роботи мають носити творчий характер і уможливлювати демонстрацію учнями вміння висловлювати власні емоційно-оцінні судження щодо юридичних подій, явищ і процесів.

При оцінюванні комплексних завдань для ДПА з правознавства рекомендується застосовувати загальноприйняту 12-ти бальну систему оцінювання. Оцінювання може бути, наприклад, таким: тестові завдання на вибір однієї правильної відповіді з чотирьох або тестові завдання на вибір кількох правильних відповідей (варіант відповіді зі сполученням цифр) оцінюються по 0,5 бала за кожну правильну відповідь чи комбінацію цифр; завдання на встановлення відповідності оцінюється в 1 бал, який

виставляється при правильному знаходженні учнем усіх відповідностей (пар) у завданні; завдання з визначення поняття й наведення прикладу оцінюється в 2 бали, де виконання першої частини завдання – це 1,5 бали, а приклад – 0,5 бали; завдання з пошуку трьох відмінностей між правовими поняттями/явищами оцінюється в 0,5 бала за кожні правильні пари відмінностей однієї лінії порівняння; аналіз фрагмента юридичного документа оцінюється у 2 бали; 3-ма балами оцінюється завдання з аналізу правової ситуації тощо. Утім, учитель може на власний розсуд застосовувати будь-яку систему оцінювання завдань з подальшим її «переведенням» у 12-ти бальну шкалу.

Математика

Державна підсумкова атестація з **математики** проводиться за програмами, затвердженими Міністерством освіти і науки України, а саме: «Математика. 5-9 класи» та «Навчальна програма для поглибленого вивчення математики в 8-9 класах загальноосвітніх навчальних закладів», розміщені на сайті МОН.

Для проведення державної підсумкової атестації готують не менше 10 варіантів контрольних робіт (якщо кількість учнів в класі менша 10, то по одному варіанту на кожного учня). Для учнів загальноосвітніх класів пропонується поділити роботу на 3 частини.

Перша частина – 10-12 завдань у тестовій формі з однією правильною відповіддю на кожне завдання. Для кожного тестового завдання рекомендується подати 4-5 варіантів відповіді. Завдання з вибором відповіді вважається виконаним правильно, якщо в роботі указана тільки одна літера, якою позначена правильна відповідь. При цьому учень не повинен наводити будь-які міркування, що пояснюють його вибір.

Друга частина атестаційної роботи може складатися із 4-6 завдань відкритої форми з короткою відповіддю. Такі завдання вважаються виконаними правильно, якщо записана правильна відповідь (наприклад: число, вираз, корені рівняння тощо). Усі необхідні обчислення, перетворення тощо учні виконують на чернетках.

Третя частина атестаційної роботи може складатися з 3-4 завдань відкритої форми з розгорнутою відповіддю. Завдання третьої частини вважаються виконаними правильно, якщо учень навів розгорнутий запис розв'язування завдання з обґрунтуванням кожного етапу розв'язку та надав правильну відповідь. Правильність виконання завдань третьої частини оцінює вчитель відповідно до критеріїв і схеми оцінювання завдань з якими учні завчасно ознайомлені.

Для класів з поглибленим вивченням математики пропонується додати **четверту частину** роботи. Її рекомендується скласти із 3 завдань, що відповідають програмі поглибленого вивчення математики.

У кожній із частин атестаційної роботи рекомендується поєднати завдання з алгебри і геометрії у орієнтовному відношенні 2 до 1. Також завдання мають охоплювати весь курс математики 5-9 класу.

Завдання третьої та четвертої частин атестаційної роботи учні виконують на аркушах зі штампом відповідного загальноосвітнього навчального закладу.

Державна підсумкова атестація з математики проводиться протягом 135 хв. для учнів загальноосвітніх класів.

Учні класів з поглибленим вивченням математики виконують атестаційну роботу протягом 180 хвилин.

При оцінюванні письмової роботи необхідно користуватися критеріями оцінювання затвердженими наказом МОН від 21.08.2013 № 1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти». Систему переведення балів у оцінку обґрунтовують і оприлюднюють.

Інформатика

Державна підсумкова атестація з інформатики проводиться за навчальною програмою для загальноосвітніх навчальних закладів «Інформатика. 5–9 класи», затвердженою наказом МОН від 29.05.2015 № 585 та «Навчальною програмою поглибленого вивчення інформатики для учнів 8-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів».

Для проведення державної підсумкової атестації готують не менше 10 варіантів контрольних робіт (якщо кількість учнів в класі менша 10, то по одному варіанту на кожного учня). Пропонується атестаційну роботу поділити на 3 частини.

Перша частина – рекомендується подати 12-14 завдань у тестовій формі з однією правильною відповіддю на кожне завдання, завдання з вибором кількох правильних відповідей, завдання на встановлення відповідності.

Друга частина атестаційної роботи може містити одне завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю на складання блок-схеми алгоритму.

Третя частина атестаційної роботи виконується на комп'ютері й може містити 2 практичних завдання, одне з яких повинно передбачати написання програми.

Завдання атестаційної роботи учні виконують на аркушах зі штампом відповідного загальноосвітнього навчального закладу. Вихідні файли розв'язків завдань на комп'ютері роздрукувати на аркушах формату А4 або іншого доступного формату із заздалегідь поставленим штампом відповідного загальноосвітнього навчального закладу.

Державна підсумкова атестація з інформатики проводиться протягом 120 хв.

При оцінюванні письмової роботи необхідно користуватися критеріями оцінювання затвердженими наказом МОН від 21.08.2013 № 1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти». Систему переведення балів у оцінку обґрунтовують і оприлюднюють.

Фізика

Атестаційна робота укладається вчителем із завдань різних типів і рівнів складності з усіх розділів базового курсу фізики співвідносно навчальному часу, передбаченому на вивчення певної теми. Завдання добираються вчителем так, щоб вони надали можливість визначити розуміння учнями основних фізичних понять і законів, уміння аналізувати фізичні явища та процеси, сформованість навичок розв'язання задач.

Для укладання атестаційних робіт учитель може використовувати збірники завдань для проведення державної підсумкової атестації з фізики, або інші збірники завдань з фізики, що мають відповідний гриф. Час, який відводиться на виконання атестаційної роботи, типи завдань та їх кількість в атестаційній роботі, кількість варіантів атестаційних робіт визначає вчитель.

До складу атестаційної роботи можуть бути включені завдання у тестовій формі на встановлення однієї правильної відповіді з 4-5 запропонованих; завдання на встановлення відповідності. Ці завдання спрямовані на визначення рівня засвоєння основних понять, уміння здійснювати нескладні розрахунки тобто на репродуктивне відображення навчального матеріалу.

До атестаційної роботи обов'язково включаються завдання на застосування знань, що передбачають розгорнуту відповідь. Такі завдання потребують повної, логічної, розгорнутої відповіді з визначенням сутності запропонованих у завданні фізичних явищ, формулюванням фізичних законів, аналізом явищ і процесів, наведенням ілюстрацій у вигляді графіків, таблиць або схем та обґрунтування.

Обов'язковою складовою атестаційної роботи є завдання з використанням графіків, рисунків, а також задачі: типові та комбіновані.

Під час оцінювання виконання задач звертають увагу на такі вимоги щодо оформлення розв'язку задачі:

- запис умови в скороченому вигляді;
- переведення одиниць фізичних величин в одиниці Міжнародної системи одиниць;
- логічна послідовність вибору фізичних формул і виведення кінцевої формули;
- хід розв'язання з усіма послідовними діями і необхідними поясненнями, графічними ілюстраціями;
- аналіз і перевірка вірогідності отриманого результату;
- запис повної відповіді, якщо потрібно знайти декілька величин або результатів.

Для класів з поглибленим вивченням фізики пропонується включити в атестаційну роботу більше завдань високого рівня складності. Критерієм складності для завдань у тестовій формі є кількість логічних кроків, які потрібно виконати для його розв'язання.

Під час проведення державної підсумкової атестації з фізики учням дозволяється користуватися калькуляторами. Оскільки під час атестації учні

не можуть користуватися додатковою літературою потрібно всі дані, що необхідні для розв'язування завдання, наводити в тексті завдання.

Час, який відводиться на виконання атестаційної роботи, типи завдань та їх кількість в атестаційній роботі, кількість варіантів атестаційних робіт визначає вчитель.

Хімія

Атестаційна робота з хімії укладається вчителем із завдань, що охоплюють різні теми курсу хімії у такому співвідношенні:

15% – 7 клас – початкові хімічні поняття; прості речовини метали і неметали;

45% – 8 клас – кількість речовини, розрахунки за хімічними формулами; основні класи неорганічних сполук; періодичний закон і періодична система хімічних елементів Менделєєва; будова атома хімічний зв'язок і будова речовини;

40% – 9 клас – розчини; хімічні реакції; найважливіші органічні сполуки.

Атестаційна робота складається із завдань різних типів і рівнів складності, зокрема: завдання з вибором однієї правильної відповіді; завдання на встановлення відповідності; завдання на встановлення правильної послідовності; завдання з короткою відповіддю, серед яких завдання на відтворення генетичного зв'язку між класами неорганічних сполук, завдання на складання рівнянь окисно-відновних реакцій та електронних балансів до них, реакцій йонного обміну в молекулярній та йонній формах; завдання з розгорнутою відповіддю, серед яких задачі різних типів, які передбачають розгорнутий запис розв'язування задачі з обґрунтуванням кожного етапу.

До атестаційної роботи включаються завдання на визначення рівня сформованості основних умінь та способів дій, які можна пропонувати як в тестовій формі, так і у вигляді завдань з короткою або розгорнутою відповіддю, а саме:

- називати речовини за їх формулами, типи хімічних реакцій;
- складати формули найважливіших неорганічних та органічних сполук вивчених класів, схеми будови атомів перших 20 елементів періодичної системи, рівняння хімічних реакцій;
- характеризувати елементи (від Гідрогену до Кальцію) за їх положенням у періодичній системі та особливості будови їх атомів, хімічні властивості речовин – представників різних класів неорганічних сполук, процеси окиснення і відновлення;
- визначати належність речовин до певного класу, тип хімічної реакції, вид хімічного зв'язку у типових прикладах, ступінь окиснення елементів, можливість перебігу реакцій йонного обміну;
- обчислювати об'єм газу за нормальних умов, відносну густину газів, масу, об'єм, кількість речовини реагентів та продуктів реакції, об'ємні відношення газів за хімічними рівняннями.

Під час проведення державної підсумкової атестації з хімії учням дозволяється користуватися калькуляторами і таблицями: «Періодична

система хімічних елементів Д.І. Менделєєва», «Розчинність кислот, солей, основ та амфотерних гідроксидів у воді», «Ряд активності металів».

Час, який відводиться на виконання атестаційної роботи, типи завдань та їх кількість в атестаційній роботі, а також кількість варіантів атестаційних робіт визначає вчитель. Для укладання атестаційних робіт можна використовувати збірники завдань для проведення державної підсумкової атестації з хімії, або інші збірники завдань з хімії, що мають відповідний гриф.

Біологія

Атестаційна робота з біології укладається вчителем із завдань, що охоплюють різні теми курсу біології в межах очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів, визначених програмою з біології для 7 – 9 класів. Завдання добираються вчителем так, щоб вони дали змогу оцінити сформованість в учнів діяльнісного (уміння), знаннєвого (знання) і ціннісного (ставлення) компонентів предметної компетентності.

Атестаційна робота складається із *завдань різних рівнів складності: завдань на відтворення знань* (уміння розпізнавати типові біологічні об'єкти, процеси, явища; давати визначення основних біологічних понять; користуватися біологічними термінами і поняттями тощо) і *завдань на застосування знань* (уміння описувати, характеризувати, порівнювати біологічні об'єкти, явища, процеси; описувати і пояснювати результати експерименту, дані таблиць, графіків; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, узагальнювати, робити висновки; використовувати знання у практичній діяльності), які складають приблизно 50% від загальної кількості завдань атестаційної роботи.

До атестаційної роботи включаються завдання різних типів: тестові завдання закритої форми (з однією правильною відповіддю, з кількома правильними відповідями, на встановлення відповідності); обов'язково включаються завдання відкритої форми (з короткою та розгорнутою відповіддю); завдання, які передбачають здійснення аналізу діаграм, графіків, таблиць; завдання, в яких учням пропонується прочитати текст і використовуючи його зміст виконати завдання.

Час, який відводиться на виконання атестаційної роботи, типи завдань та їх кількість в атестаційній роботі, кількість варіантів атестаційних робіт визначає вчитель. Для укладання атестаційних робіт учитель може використовувати збірники завдань для проведення державної підсумкової атестації з біології, або інші збірники завдань з біології, що мають відповідний гриф, з урахуванням вимог, що зазначені вище.

Географія

У ході підготовки завдань для проведення державної підсумкової атестації з географії у 9 класі основної школи вчитель має забезпечити реалізацію компетентнісного підходу змістовим наповненням завдань.

Тематичне наповнення атестаційної роботи вчитель здійснює за навчальною програмою курсу з 6-го по 9-й клас, при цьому важливо узгодити

тестові завдання за темами та врівноважити за ступенем складності. Зміст окремих завдань варто спрямувати на формування (ціннісний компонент) мотиваційної сфери (визначення потреб, мотивів, намірів, цілей, прагнень); соціальних цінностей (почуття патріотизму, національної самосвідомості); особистісних цінностей (гуманність, працелюбність, чесність, правдивість тощо); соціальної поведінки; громадянської позиції, інших моральних якостей особистості, її поглядів, переконань, життєвих пріоритетів.

Для проведення атестації вчитель на свій розсуд готує декілька варіантів завдань за відповідною формою. Кожен варіант має тестові завдання різних типів і рівнів складності, зокрема:

1) завдання з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих використовують для оцінювання знань географічних понять, термінів, умінь працювати із джерелами інформації (всього 8 завдань, з них кожні 2 завдання формуються за темами від 6 по 9 клас);

2) завдання на визначення відповідності передбачають вибір взаємопов'язаних понять, явищ, процесів і встановлення між ними логічних зв'язків (4 завдання, кожне завдання формується за темами від 6 по 9 клас);

3) завдання, що містять сім варіантів відповідей, три з яких є правильними, використовують для перевірки здатності виявляти характерні ознаки окремих об'єктів і явищ, перелік окремих об'єктів, процесів, явищ тощо (4 завдання, кожне завдання формується за темами від 6 по 9 клас);

4) два завдання, що передбачають розгорнуту відповідь на поставлені запитання і забезпечать можливість перевірки вміння учнів висловлювати власні думки, наводити аргументи, складати географічні характеристики, описувати географічні процеси і явища, робити висновки, застосовувати знання і вміння у новій ситуації, порівнювати географічні об'єкти і явища, пояснювати розвиток і просторове поширення географічних процесів і явищ на основі виділення їх істотних ознак, встановлювати риси подібності та відмінності, переваг та недоліків природних та економічних умов, вміння застосовувати вміння застосовувати наявні знання і компетенції для вирішення запропонованого завдання.

2) завдання, одне з яких стосуватиметься курсу «Україна у світі: природа населення», а інше – «Україна і світове господарство»);

5) два завдання, що передбачають для отримання правильної відповіді виконання певних математичних розрахунків з відповідним записом у бланку відповідей; (завдання формуються за темами від 6 по 9 клас)

6) також необхідно розробити *одне завдання на контурній карті*, що передбачає нанесення на карту інформації відповідно завдання та розробку легенди карти. Це завдання даватиме змогу визначити картографічну грамотність та знання особливостей просторового розміщення об'єктів і явищ.

Під час виконання завдання учням потрібно розробити легенду карти за всіма правилами і картографічними вимогами, а потім виконати завдання на контурній карті. Виконуючи завдання на контурній карті, всі позначення і записи здійснюються тією ж ручкою, що й інші завдання. (завдання формуються за темами від 6 по 9 клас). Для підготовки завдання пропонуємо

підготувати контурні карти світу та України, а завдання формувати з врахуванням формату карти.

Отже, кожен варіант такої атестаційної роботи налічуватиме: 16 тестових завдань різного типу і рівня складності; два завдання, що передбачають розгорнуту відповідь на поставлені запитання; дві географічні задачі; 1 завдання на контурній карті.

Для класів з поглибленим вивченням географії пропонується додати до атестаційної роботи ще два завдання: одне – практичного спрямування, а друге – теоретичного, творчого характеру.

На виконання атестаційної роботи відводиться 90 хвилин. Для класів з поглибленим вивченням географії - 120 хвилин.

Виконання атестаційної роботи не передбачає використання атласів та інших джерел картографічної та візуальної інформації.

Орієнтовні вимоги до змісту атестаційних робіт для учнів 11 класу

Державна підсумкова атестація учнів 11 класів закладів загальної середньої освіти проводиться у закладах освіти за місцем навчання в окремих випадках, що зазначені у листі Міністерства освіти і науки України від 31.01. 2018 р. № 1/9-66 «Про організоване завершення 2017/2018 н. р. та особливості проведення ДПА у закладах загальної середньої освіти»

У разі проведення атестації випускників 11 класів за місцем навчання атестаційні завдання укладаються учителями закладу освіти відповідно до орієнтовних вимог до змісту атестаційних завдань, затверджених наказами МОН України: № 192 від 20. 02. 2015 р. і № 94 від 08.02. 2016 р.